

УДК 378.011.3-051:5-047.37

Гриньова М. В.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

А Розкривається зміст дослідницької діяльності як професійно значущої для педагогічних працівників і професійної підготовки майбутніх учителів природничих спеціальностей. Професійна підготовка розглядається як складний цілеспрямований керований процес, кінцевим результатом якого є сформовані дослідницькі компетентності у студентської молоді.

Ключові слова: дослідницька діяльність; дослідницькі компетентності; Нова українська школа; педагогічні працівники; професійна підготовка

Актуальність і професійна доцільність дослідження обумовлена загальними процесами трансформації вітчизняної вищої педагогічної освіти. Одним із найважливіших завдань її подальшої модернізації в умовах наближення до європейських і світових стандартів є підвищення престижу педагогічної професії в суспільстві, неперервне та випереджувальне вдосконалення освітнього процесу, прагнення до професійного саморозвитку й самовдосконалення майбутнього вчителя, його дослідницької діяльності, оволодіння методами самостійного дослідницького пошуку, аналізу і синтезу процесів та явищ.

Реалізація сучасних вимог спрямована на формування здатності майбутніх учителів оперативно вирішувати нові завдання, порівнювати, аналізувати, узагальнювати та знаходити ефективні рішення, втілювати творчу думку в кінцевий продукт професійної діяльності, орієнтуватися в русі інформації, що постійно змінюється, проводити дослідження в природничих галузях знань, що відтворюється у формуванні дослідницької культури. Глобальною метою природничих дисциплін можна вважати розвиток особистісно-ціннісного ставлення до предмета (біології, хімії), здатності до сприймання і розуміння природничих, культурних, суспільних, філософських, історичних явищ, фактів, подій, потреби у творчій реалізації та духовному самовдосконаленні, забезпеченні належного рівня професійних компетенцій і готовності до дослідницької діяльності.

Професійну підготовку майбутніх учителів до організації дослідницької діяльності розглядаємо як науково та мето-

дично обґрунтовані заходи університетів, які спрямовані на отримання студентом відповідно до визначеного терміну навчання рівня професійної готовності, достатнього для викладання дисциплін природничої спрямованості та реалізації дослідницьких компетентностей в освітньому середовищі, сприятливому для наукового зростання та розвитку педагогічних працівників і майбутніх учителів, формування їхнього наукового світогляду.

Мета дослідження: розкрити зміст дослідницької діяльності педагогічних працівників і майбутніх учителів природничих спеціальностей як підґрунтя їхньої професійної підготовки.

Аналіз психолого-педагогічних джерел засвідчує, що в означеній проблемі вченими обґрунтовувались психолого-педагогічні основи професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя (М. Васильєва, В. Гриньова, М. Гриньова, В. Євдокимова, М. Євтух, І. Зязюн, С. Золотухіна, О. Юнова, В. Кремень, В. Лозова, О. Микитюк, М. Подберезський, О. Попова, І. Прокопенко, Л. Рибалко, А. Троцько, та ін.).

Проблемами формування вмінь дослідницької діяльності в педагогічних установах займалися О. Білостоцька (науково-дослідницька культура майбутнього вчителя), В. Кравцов, С. Кульневич (методологічна культура майбутнього вчителя), Т. Клімова (науково-дослідницька культура вчителя).

Педагогічні працівники мають здійснювати дослідницьку діяльність як діяльність професійно-значущу. Враховуючи ці обставини, неважко передбачити необхідність глибо-

кого реформування освітньої сфери: і це повинна бути не просто зміна педагогічної парадигми, а й кардинальний перегляд її змістової й технологічної основи, зміна ціннісних орієнтацій у роботі викладацького колективу в педагогічному університеті.

Викладення основного матеріалу. Засади дослідницької діяльності майбутнього вчителя закладаються під час його навчання на факультеті закладу вищої освіти (ЗВО). Основними заходами дослідницької роботи у навчанні майбутніх учителів є: участь у виконанні планових науково-дослідницьких праць університету у межах кафедр, гуртків наукової роботи; виконання завдань дослідницького характеру в період педагогічної практики; розроблення наукових доповідей, повідомлень і рефератів з актуальних питань педагогічної теорії й практики, виступ з ними на засіданнях науково-дослідницьких гуртків, наукових семінарах і конференціях ЗВО; підготовка наукових статей за різними аспектами професійної діяльності за фахом студента; участь у конкурсах на кращі студентські наукові роботи як у межах університету, так і на всеукраїнських і міжнародних конкурсах.

Протягом навчального часу передбачається виконання дослідницьких курсових робіт або проектів, випускних кваліфікаційних робіт. До основних форм дослідницьких індивідуальних занять відносять консультації, курсові роботи, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання, наукові гуртки, конференції, олімпіади тощо.

Дослідницька діяльність майбутнього вчителя включає: певну суму фундаментальних, спеціальних і методологічних знань, що є засадою набуття наукового досвіду, виявлення і творчого розв'язання професійних проблем; систему ціннісних орієнтацій, креативного підходу до професійної діяльності, здійснення пошукової та аналітичної діяльності, здобуття необхідних для цього знань і вмінь; уміння використовувати нові досягнення науки й практики.

Як свідчать результати опитування студентів природничого факультету, мотивами, що спонукають майбутнього вчителя до дослідницької діяльності в освітньому процесі, можуть бути професійні (зовнішні – престижність займатися дослідницькою діяльністю, бути кращим серед колег, мати матеріальні й статусні заохочення; й внутрішні – захопленість дослідницькою діяльністю, зацікавленість, інтерес до неї, розуміння особливості дослідницької діяльності в процесі викладання гуманітарних дисциплін) (62 % респондентів) і мотиви особистісної самореалізації (внутрішні особисті мотиви: особисте ставлення вчителя до дослідницької діяльності, його прагнення до досягнення вершин особистісного зростання, задоволення потреб у самореалізації) (38 %).

Дослідницька діяльність майбутнього вчителя як особистісна характеристика відображає інноваційну спрямованість науково-дослідної діяльності і являє собою систему наукових цінностей. У педагогічному університеті вона включає пошук нових шляхів модернізації сучасної освіти,

форм і методів із підвищення її якості, організацію роботи з творчо обдарованими студентами, проведення фахових конкурсів тощо, створення методичного кабінету на природничому факультеті для формування дослідницької культури майбутнього вчителя. Актуальною є місія методичної служби щодо здійснення науково-методичного супроводу формування дослідницької культури у викладачів і студентів. Дослідницька культура впливає на розвиток особистісно-творчих дослідницьких компетентностей майбутнього вчителя, його дослідницьких знань, умінь, навичок, професійних потреб й інтересів, ціннісних орієнтацій, здатностей особистості, що є частиною як професійної, так і загальної культури.

Однією з найважливіших компетентностей, визначених у Концепції «Нової української школи» є вміння навчатися впродовж життя, що передбачає здатність «... до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їхнього досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя» [3]. Сучасний розвиток освіти в Україні характеризується переходом від традиційної (знанцевої) до інноваційної (особистісно зорієнтованої) парадигми, у центрі якої перебуває особистість студента. Саме його індивідуальне зростання стає показником якості освіти, а власне навчання розглядається як процес індивідуального зростання, що відбувається під час взаємодії двох рівноправних суб'єктів – викладача і студента. Тож змінюється ставлення до самоцінності знань.

Нова освітня парадигма спричинила запровадження в практику навчання низки нових підходів, серед яких чільне місце посідають компетентнісний і дослідницький. Важливе місце у здійсненні компетентісного підходу посідає формування дослідницьких компетентностей студентів. Формування дослідницьких компетентностей сприяє вмінню орієнтуватись в сучасному потоці інформації, підвищенню ефективності засвоєння учнями знань, умінь, навичок. Переважна більшість педагогів-науковців й освітян-практиків переконані, що підготовка фахівців у будь-якій сфері повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в рамках компетентісного підходу. Визначальними категоріями такого підходу в освіті є поняття компетенції та компетентності, які в педагогічній науці досить плідно розробляються й різнобічно розглядаються, проте до цих пір не мають однозначного змісту і визначення [1].

У «Новому тлумачному словнику української мови» слово «компетенція» трактується як «добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень будь-якої організації, установи, особи» [5, с. 874]. У наведеному тлумаченні компетенції загальним є змістова основа: знання, які повинна мати особа; коло питань, у яких особа повинна бути обізнана; досвід, необхідний для успішного виконання роботи у відповід-

ності з установленими правами, законами, статутом. Знання, коло питань, досвід подані як узагальнені поняття, що не стосуються конкретної особи, які не є її особистісною характеристикою.

Слово «компетентний» у цьому словнику означено так: «1) який має достатні знання в будь-якій галузі; який із чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований; 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний» [там само, с. 874]. Як бачимо, в усіх наведених тлумаченнях «компетентності» йдеться про людину, яка володіє відповідною компетенцією, або про заклад, орган управління, що має права для вирішення будь-якого питання.

Одним зі смислів поняття компетентності є характеристика особистісних якостей людини, володіння компетенцією. Компетенція – це певна норма, досягнення якої може свідчити про можливість правильного вирішення будь-якого завдання, а компетентність – це оцінка досягнення (або недосягнення) цієї норми. Компетентність виступає в українській мові як якість, характеристика особи, що дозволяє їй (або навіть дає право) вирішувати певні завдання, виносити рішення, судження у певній галузі. Основою цієї якості є знання, обізнаність, досвід соціально-професійної діяльності людини. Цим самим підкреслюється інтегративний характер поняття «компетентність» [1].

Важливим засобом розвитку особистості студента в умовах університету є дослідницька діяльність. Під поняттям «дослідницька діяльність» Г. Костюк, розуміє вибірково спрямованість особистості, що звернена до певної галузі пізнання [4]. О. Савенков дослідницьку діяльність характеризує як особливий вид інтелектуально-творчої діяльності, що породжується в результаті функціонування механізмів пошукової активності і побудований на основі дослідницької поведінки, пошукової активності, аналізі одержаних результатів, їхню оцінку та прогнозування своїх подальших дій [6].

Серед принципів організації навчально-дослідницької діяльності виокремлюють такі: інтегральність – об'єднання і взаємовплив навчальної і дослідницької діяльності учнів, взаємозалежність досвіду виконуваного дослідження і навчальних результатів; неперервність – довготривалість процесів навчання та виховання; міжпредметні зв'язки – дослідження потребує широкої ерудиції у різних галузях знань.

Навчально-дослідницька діяльність студента – суб'єктивне відкриття нових знань на основі індивідуальної актуалізації попередньо засвоєних знань і вмінь, уведення їх до особистісно-пізнавального простору через упровадження у навчальний процес системи навчально-дослідницьких завдань доцільно, що здійснюється поетапно: підготовчий (ознайомлення з технологіями дослідження, методами, зразками дій); формування навчально-дослідницьких умінь (мотивація, ознайомлення зі змістом і структурою навчально-дослідницьких умінь та їх значення, навчання виконання окремих дій і формування вміння в ці-

лому, застосування вмінь на конкретних вправах); удосконалення умінь (застосування вмінь у нових умовах); оцінка досягнутих результатів (висновки, перевірка гіпотез, рефлексія).

Науково-дослідницька діяльність сприяє підготовці творчої особистості. Метою організації такої діяльності є: надання максимальної можливості для розвитку особистості, творчої індивідуальності майбутнього вчителя; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності; формування потреби неперервного самостійного поповнення знань; здобуття глибокої системи знань як ознаки міцності. Завдання науково-дослідницької діяльності полягають у прогнозуванні або передбаченні всього того, що створює найкращі умови для глибокого та всебічного засвоєння тієї чи іншої системи наукових знань і прогнозуванні наукової діяльності або передбачення поступового переходу від елементарних рівнів і форм пізнання до складніших.

Поняття «дослідницька компетентність» характеризує не лише відповідні знання та здатність застосувати ці знання при проведенні дослідження. Мотиваційну компоненту – потребу в дослідницькій діяльності, визначає рівень розвитку розумових процесів і дослідницьку активність. Здійснення дослідницької діяльності потребує як спеціальних знань, умінь і навичок, так і загального розвитку особистості, тобто таких її здатностей як ерудиція, наявність логічного і нестандартного мислення, самостійність, відповідальність, рішучість тощо. Таким чином, дослідницька компетентність є ключовою для розвитку інших компетентностей [2].

Навчально-дослідницька діяльність спрямована на формування дослідницьких умінь і навичок. Дослідницька компетентність показує рівень розвитку мислення та дослідницьку активність студентів: виокремити проблеми, висловлювати припущення про їхнє розв'язання; поставити задачу, виявити її умови вміння будувати припущення про можливі причини та наслідки явищ матеріального та ідеального світу, висувати гіпотези, обґрунтовувати їх. У якості типових елементів дослідницької компетентності є цілепокладання та цілевиконання, тобто визначення предмета, засобів діяльності, реалізації дій, які вже намічені.

Сучасному суспільству з його швидкими змінами потрібні освічені, моральні особистості, які можуть самостійно приймати рішення в ситуації вибору, здатні оперативно сприймати й творчо працювати з інформацією, що постійно оновлюється. Відповідати цим високим вимогам сьогодні може лише людина, яка оволоділа навичками наукового мислення. На природничому факультеті Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка створені максимально сприятливі умови для наукових досягнень студентської молоді.

Так у 2016–2017 н. р. під наук. кер. проф. Гриньової М. В. студенти здобули такі перемоги у конкурсі студентських робіт «Від студентського самоврядування – до самоврядування громад»: Арканова А. – диплом I ступеня за наукову роботу «Авторський екскурсійний маршрут територією ботанічної пам'ятки природи «Кочубеївські дуби» (на основі досвіду іноземних країн)»; Кабак О. – диплом II ступеня за наукову роботу «Розробка авторського проекту спортивно-пізнавального маршруту територією пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення (Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка)»; Холодцько Н. – диплом III ступеня за наукову роботу «Вплив міського самоврядування на сімейне виховання старших підлітків».

Під наук. кер. Сорокіної Г. Ю. Петренко А. отримала диплом III ступеня на Всеукраїнському конкурсі дипломних робіт студентів зі спеціальності «Управління інноваційною діяльністю» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр», диплом на тему: «Проект «Літературно-музичне кафе» як осередок адаптації внутрішньо переміщених студентів до соціокультурного простору міста (на базі ЧП «Львівська кав'ярня»)»; під наук. кер. Гриньової М. В. Арканова А. – диплом I ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт із інтелектуальної власності.

Магістрант природничого факультету Євгенєв В. посів III місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни «Екологічна безпека»; Дулак В. виборола III місце у номінації «Неекологічні спеціальності» на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни «Загальна екологія».

Студенти разом із професорсько-викладацьким складом природничого факультету мають такі патенти на винахід та авторські свідоцтва за такими напрямками:

1. Спосіб декоративного відтворення ботанічної пам'ятки природи «Кочубеївські дуби» № 201602548 від 16.03.2016 р. (Школяр С. П., Гриньова М. В., Арканова А. А., Гомля Л. М.).

2. Менеджмент соціального проекту «Залучення територіальної громади Полтави до функціонування місцевого дендропарку як рекреаційного та еколого-просвітницького центру», заяв. № 0805/АП1 від 05.08.2016 р. (Школяр С. П., Гриньова М. В., Кривенко В. В.).

3. Прагматичні аспекти розвитку емоційного інтелекту студентської молоді, заяв. № 0805/АП2 від 05.08.2016 р. (Школяр С. П., Гриньова М. В., Мастюх К. В., Гриньова В. С.).

4. Менеджмент авторського соціального проекту «Зелений туризм для всіх», заяв. № 0805/АП3 від 05.08.2016 р. (Школяр С. П., Гриньова М. В., Мастюх К. В.).

5. Зелений кизилловий ансамбль садиби В. Г. Короленка: науково-популярні нариси, заяв. № 0722/АП1 від 22.07.2016 р. (Гриньова М. В., Оніпко В. В., Боловацька Ю. І., Школяр С. П., Мастюх К. В., Арканова А. А.).

6. Основи сучасного виховання, заяв. № 0625/АП1 від 25.06.2016 р. (Гриньова М. В., Малаканова Л. В., Коберник О. М., Сорокіна Г. Ю.).

7. Менеджмент загальноосвітніх навчальних закладів, Заяв. № 0625/АП2 від 25.06.2016 р.; Управління навчально-виховним процесом, заяв. № 0625/АП3 від 25.06.2016 р. (Гриньова М. В., Малаканова Л. В., Сорокіна Г. Ю.).

8. Авторський екскурсійний маршрут територією ботанічної пам'ятки природи «Кочубеївські дуби» (на основі досвіду іноземних країн), св. № 65280 від 11.05.2016 р.; брошура «Інтелектуальний потенціал схеми регулювання транспортного руху у межах основних автодоріг міста», св. № 71590 від 24.04.2017 р. (Гриньова М. В., Школяр С. П., Арканова А. А.).

9. Організація впливу збалансованого харчування на розумову діяльність студентської молоді, св. № 53213 від 21.01.2014 р. (Гриньова М. В., Коновал Н. О.).

10. Організація роботи об'єднаних територіальних громад, спрямованої на вибір молоддю педагогічної професії, авторське право на твір № 75484 (Гриньова М. В., Школяр С. П., Дрижд В. І.).

11. «Методи залучення Полтавської студентської громади до оздоровлення ландшафту музею-садиби І. П. Котляревського в місті Полтава» авторське право на твір № 75485. (Гриньова М. В., Школяр С. П., Ходунай В. В.).

Отже, метою діяльності природничого факультету є створення сприятливого внутрішнього наукового, методичного, навчального середовища, що забезпечує сприятливий вплив на підтримку, розвиток і реалізацію як індивідуальних інтересів викладача й студента, так і інтересів усього колективу, спрямованих на формування дослідницьких компетентностей.

На природничому факультеті Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка успішно формується дослідницька культура викладачів і майбутніх учителів.

Розглянемо зміст результатів дослідницької діяльності суб'єктів факультету. За 2016–2017 н. р. викладачами і студентами впроваджено за межами університету такі розробки: науково-популярне видання «Зелений кизилловий ансамбль садиби В. Г. Короленка: наук.-попул. нариси» (Гриньова М. В., Оніпко В. В., Боловацька Ю. І., Школяр С. П., Мастюх К. В., Арканова А. А.); Менеджмент соціального проекту «Залучення територіальної громади Полтави до функціонування місцевого дендропарку як рекреаційного та еколого-просвітницького центру» (Гриньова М. В., Школяр С. П., Кривенко В. В.); «Менеджмент авторського соціального проекту «Зелений туризм для всіх» (Гриньова М. В., Школяр С. П., Мастюх К. В.); сайт збірника наукових праць «Витоки педагогічної майстерності» (Сорокіна Г. Ю.); платформа для проведення наукових заходів (Сорокіна Г. Ю., Кращенко Ю. П.); розроблено і впроваджено в навчально-виховний процес ЗВО методичну систему реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності майбутніх учителів біології (Дяченко-Богун М. М.).

Ю. П. Кращенко здобув міжнародний грант у рамках програми «Study Tours to Poland» і делегація освітян і науковців

Полтавської області та м. Києва відвідали Сілезьке воєводство Польщі. Польсько-Американський Фонд Свободи, Колегія Східної Європи ім. Яна Новака-Єзьоранського й Фонд Розвитку м. Свентохловіце, який очолює Даміан Хамерла, організували цікаве вивчення системи освіти в контексті реформи місцевого самоврядування й децентралізації. У рамках візиту вивчили систему місцевого й державного управління Польщі. Сформували цілісну картину середньої освіти, яка є триступеневою: початкова школа (Szkoła Podstawowa) – 6 класів, загальнообов'язкова, гімназія (Gimnazium) – 3 класи, ліцей (Liceum) – 3 роки, що створюються та фінансуються на різних муніципальних рівнях (гміни, повіти й воєводства). З'ясували аспекти підвищення кваліфікації вчителів. Дізналися про стратегічні завдання у сфері освіти, особливості здобуття вищої освіти в Польщі, конструювання програм навчальних курсів, підготовки майбутніх педагогів і системи педагогічних звань учителів. Цікаві зустрічі у Відділі освіти і науки Адміністрації маршалка, Кураторіумі освіти Сілезького воєводства, відділах освіти гмін і повітів, школах й дитячих садочках, центрі підвищення кваліфікації вчителів, професійних школах, зрештою – в Сілезькому університеті та науковій бібліотеці CINIBA, – дали змогу сформувати цілісне уявлення про результат реформ польської системи освіти й подиву для реалізації здобутого досвіду в освіті Полтавського краю.

Великою подією і вагомим внеском для використання дистанційних технологій навчання на природничому факультеті стало відкриття 15 травня 2017 року з ініціативи голови Полтавської обласної державної адміністрації Головка В. А. цифрової лабораторії «Einstein» до Дня науки університету. Ідею створення підтримано директором ДОН Полтавської обласної державної адміністрації Харченко О. В. та деканом природничого факультету, професором Гриньовою М. В. Під час урочистості відкриття лабораторії завідувач лабораторії Нечепоренко О. М. ознайомив усіх присутніх з цифровими програмами з біології та хімії. При цьому він зазначив, що цифрова STEM лабораторія «Einstein» є потужним навчальним і науковим центром природничого факультету, що дає нові можливості та перспективи для навчання студентської молоді. Лабораторія забезпечує автоматизований збір та оброблення даних, дозволяє відображати хід експерименту у вигляді графіків, таблиць, показань приладів. Вона надає можливість: зменшити час, що витрачається на організацію та проведення фронтального і демонстраційного експерименту; підвищити ступінь наочності експерименту й візуалізації його результатів; розширити список експериментів; проводити вимірювання в польових умовах; модернізувати традиційні експерименти.

На майбутнє можливості цифрової лабораторії будуть використані викладачами природничого факультету для проведення різноманітних лабораторних робіт, демонстрацій і дослідження з природничих курсів дисциплін, хімії, біології, географії, екології, а також вирішувати міжпредметні зав-

дання, тобто освоювати поняття і методи, що відносяться до статистики, математики та інформаційних технологій.

На факультеті активно працює студентське наукове товариство (відп. Дрижд В.). Системотвірним фактором формування виховного потенціалу студентського самоврядування на регіональному рівні є Полтавський молодіжний проект «Школа місцевого і студентського самоврядування «Лідер майбутнього» (далі – Школа), який реалізується спільно з управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту виконавчого комітету Полтавської міської ради за ініціативою лідерів студентського самоврядування провідних ЗВО. У червні 2016 р. випущено VII-й набір Школи, слухачами якої стали понад 80 старшокласників, студентів, молоді. Усього за шість попередніх випусків Школи її закінчили 328 осіб, які успішно діють в органах студентського самоврядування навчальних закладів, молодіжних громадських організаціях, стали молодими підприємцями, помічниками-консультантами депутатів тощо. Випускниками Школи протягом 6 років реалізована низка загальноміських заходів, сконструйованих під час ділових ігор у Школі: акція з прибирання берегів річки Ворскла, захід до Дня молоді «Майданс-ореп», молодіжний проект «Полтавська школа молоді сім'ї», соціально-інформаційний проект «Врятуй життя ближнього». Окрім того, слухачі Школи щороку беруть участь у реалізації вагомих загальноміських заходів: благодійний проект «Ялинка Янголів», заходи до Дня Європи, Дня захисту дітей тощо. Підготовлені збірки «Методики самопізнання майбутнього лідера» для рефлексії та самовиховання лідерських, комунікативних, ділових, організаційних, інтелектуально-креативних, морально-вольових якостей. Виховна мета створення таких соціальних проектів у Школі спрямована на формування активної життєвої позиції, самореалізацію, виховання лідерських якостей, розвиток уміння працювати в команді.

М. В. Гриньовою, професором кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна, у 2016–2017 рр. підготовлена до захисту низка дисертацій:

1) докторські: Дяченко-Богун М.М. «Теоретичні і методичні засади реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності майбутніх учителів біології», 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти; Білик Н. І. «Теоретичні і методичні засади управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників», 13.00.06 – теорія і методика управління освітою; Грицай Н. Б. «Система методичної підготовки майбутніх учителів біології в педагогічних університетах», 13.00.02 – теорія та методика навчання (біологія); Кононець Н. В. «Дидактичні основи ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів», 13.00.09 – теорія навчання;

2) кандидатські: Гурська О. В. «Дидактичні умови реалізації інноваційних форм навчальної діяльності студентів коледжів у процесі вивчення суспільствознавчих дисциплін» 13.00.09 – теорія навчання; Куній Ж. П. «Розвиток ідей

жіночої медичної освіти у науково-педагогічній спадщині М. В. Скліфосовського (1836–1904 рр.)», 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки; Донченко В. І. «Методика навчання здоров'язбережувальних технологій студентів медичного університету», 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я); Момот О. В. «Підготовка майбутніх викладачів вищих навчальних закладів до педагогічної діяльності в умовах магістратури», 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти; Воскобойніков С. О. «Педагогічні умови формування професійної готовності фахівців інформаційної безпеки до захисту інформації з обмеженим доступом», 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти; Новописьменний С. А. «Формування базових компетентностей майбутніх учителів з основи здоров'я у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін», 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти; Кузьмич В. К. «Виховання гуманного ставлення до людей похилого віку у студентів педагогічних університетів», 13.00.07 – теорія і методика виховання; Варданян А. О. «Формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх лікарів», 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Під керівництвом професора кафедри А. В. Ткаченка захищена кандидатська дисертація Тараненко І. В. «Особистісно-орієнтований підхід до виховання важких підлітків у процесі занять фізичною культурою», 13.00.07 – теорія і методика виховання; під керівництвом доцента кафедри О. Г. Жданової-Неділько – Новік С. М. «Формування відповідальності старших підлітків у фізкультурно-оздоровчих закладах», 13.00.07 – теорія виховання.

Гриньова М. В. Профессиональная подготовка будущих учителей естественных специальностей к исследовательской деятельности.

А Раскрывается содержание исследовательской деятельности как профессионально значимой для педагогических работников и профессиональной подготовки будущих учителей естественных специальностей. Профессиональная подготовка рассматривается как сложный целенаправленный управляемый процесс, конечным результатом которого есть сформированные исследовательские компетентности у студенческой молодежи.

Ключевые слова: исследовательская деятельность; исследовательские компетентности; Новая украинская школа; педагогические работники; профессиональная подготовка

Grinyova M. V. Professional training of future teachers of natural sciences to research activity.

С The article reveals the content of research activity as professionally significant for teachers and professional training of future teachers of natural sciences. The professional training is considered as a complex, purposeful, managed process, the ultimate result of which is the developed research competence in student youth.

Key words: research activity; research competencies; New Ukrainian school; pedagogical workers; professional training

Студентами та магістрантами природничого факультету опубліковано біля 250 наукових праць, із них 172 – одноосібні.

У 2016–2017 н. р. були підписані угоди про співпрацю з Канадою (Коледж Макхок) та Польщею (Університет Яна Кохановського в Кельцах).

Висновки. Дослідження професійної підготовки майбутніх учителів природничих спеціальностей до організації дослідницької діяльності переконують, що така підготовка є складним цілеспрямованим керованим процесом, кінцевим результатом якої є сформовані дослідницькі компетентності майбутнього вчителя. Отриманий результат дослідницької діяльності, за умови його цінності для суспільства, фіксується і вдосконалюється у професійній діяльності. Організація дослідницької діяльності майбутніх учителів природничих спеціальностей сприяє розвитку їхньої педагогічної майстерності, а саме – методичні й предметні тижні, творчі звіти студентського наукового товариства, тижні факультету, науково-практичні конференції, експериментальні майданчики. Зміст дослідницької діяльності спрямований на розкриття інноваційного потенціалу майбутнього вчителя, в основі якого – дослідницькі компетентності.

📖 Список використаних джерел

1. Головань М. С. «Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду». URL: essuir.sumdu.edu.ua/.
2. Дем'яненко В. «Формування дослідницької компетентності учнів Малої академії наук України». URL: irbis-nbuv.gov.ua/.
3. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей». URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>. 40 с.
4. Костюк Г.С. Здібності та їх розвиток у дітей. Київ: Рад. шк., 1978. 128 с.
5. Новий тлумачний словник української мови: 42 000 слів: Для студентів вузів. У 4-х т. / укл.: В. Яременко, О. Сліпушко. Київ: АКОНІТ, 1999.
6. Савенков А.И. Детская одарённость: развитие средствами искусства. Москва: Пед. общ-во России, 1999. 220 с.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 24.01.2018